

"וכעת פרוש כנפיים, ובוא נעוף"

ס' יזהר (יזהר סמילנסקי)

בתגובה לשאלה האם היו מורים ש"נכנסו לו לעצמות" ("דבר", 20.10.1984), פרסם הסופר והמחנך ס' יזהר (יזהר סמילנסקי) רשימה בשם "מורה בעצמות" על בן-ציון דינור (דינבורג) – מורהו בסמינר בבית הכרם, ש"פקח את האדם" שבו; אין יפים מדבריו לסיכום הגיליון:

הוא לקח אותי, דרדק דל ממושבה שקטה אחת [...] לקח ונפנף, לקח ופתח את ראשו, לקח והרחיב את גבולות שכלו, לקח וריגש את ליבו, והיכה אותו וטילטל אותו [...] ולא הניח אלא האיץ לרוץ אחריו, לאסוף מה שהוא משליך אליו בדרך, קצת מכל ידיעותיו שלא היה להן קצה או סוף, כולן ערניות כאלה ומתגרות ומגרות [...] והראה שיש עולם גדול, ושאסור שלא לראות ולא להירדם על המעט שהיה לך במקרה, קום בחור וצא, בוא ותראה מה שכמעט הפסדת.

ופתאום יש לך עולם נפתח של רעיונות, חוויות, גילויים, מאבקים, ואופקים נפתחים, אלוהים, איך לא ידעתי שיש כזה יפה [...] פינסקר בא והיה אצלנו, והרמח"ל ו"שד"ל וגם שפינוזה לא נמנעו מבוא. פסטלוצי התווכח אצלנו עם ז'אן ז'אק רוסו על מהות החינוך, והיינו בקונגרס בבזל, וחזרנו אל ירמיהו המקלל מן הבור ומנבא חורבן, וביאליק בא [...] הוא טלטל לנו את השכל. הוא טלטל בכל כוחו ובהתלהבות סוחפת, הוא לא נתן להישאר מאחור אדישים [...] והכל היה לוהט בשליחות, מהפכני ומתקדם, ותוקף את עצלות המחשבה ואת שימור הבערות שלנו. לכו לקרוא, לכו לבדוק, תמצאו דעה אחרת [...] הוא היה רוח סערה. הוא תפש ילד חרישי מן המושבה הנרדמת, וזרק אותו מראש הצוק אל הים, תשחה אם אתה רוצה לחיות. הוא הראה שיש יותר בעולם, ויש יותר גבוה ויותר מעניין ויותר עשיר. [...]

אבל מעולם לא גזר על תלמידיו מה לחשוב ואיזה מסקנות להסיק או איך לסכם ואיך להבין [...] לא "חינך" לתשובות מוכנות, ולא לאמונה מומלצת. הוא היה מורה, מנפנף את הדעת ברוח גדולה, ושומעיו היו פתוחים לספקות ורשאים לערער, בתנאי שמצאו הוכחות וראיות, ורק נגש בעצלי המחשבה לחשוב, ובמחפשי הנוחות שרצו להתחיל מן התשובות [...] הוא עשה שתבוא אל המדבר שלנו רוח ים, שתבוא רוח גדולה בילד הזה שבא אליו סגור בתפוז הרומנטי שלו, בפרובינציאליות המחשבה המנוממת, טלטל את שלוותו הנבערת, עשה ממנו איש צעיר לא יודע הרבה אבל תאב לדעת [...] שגילה פתאום לתדהמתו שהוא היה עשוי לפספס את הנפלא שבעולם, ושיש בעולם עושר אדיר, ויש מרחבי דעת מופלאים, ויש שדות שלא עלו על דעתו שיש כאלה, ושצריך כעת להתחיל לזוז, להתחיל להבין, ושלא לשבת תחתיו, ושלא להסתפק באופק הפרדסים שלו, אלא לקום ולצאת, והיה כולו בקריאה הזו אליו, בוא בחור צעיר, הראה איך אתה הולך, וכעת פרוש כנפיים, כן, אתה יכול, ובוא נעוף, בוא תראה כמה נהדר הוא העולם – ביקש מיכאל בהט לדעת אם היה מורה אחר שנכנס לי לעצמות? כן, לעצמות, לנשמה, להמשך החיים – תפש בי פעם בעודי רך וצעיר ונפנף אותי נפנוף, הו, נפנף נפנוף, אילו רק ידעת.

למאמר המלא מתוך "עת-מול" 109 (1993): <http://goo.gl/BLjU8A> לסריקה:

ס' יזהר (ציור: יורם נדר – באדיבות האמן)

בן-ציון דינור מלמד בסמינר למורים, 1947 (צילום: יהודה זיו)

מחיר: 35 ש"ח
הדמטה: ספטמבר 2014
0 2220003696 2
דאגאקוד 222-3696